

YOM TOV ENCOUNTERS

A Publication of Chicago Community Kollel ■ 773-262-9400 ■ General Editor: Rabbi Akiva Niehaus

Roshei Kollel: Rabbi Dovid Zucker, Rabbi Moshe Francis

Did You Know? הלכות החג

Rabbi Akiva Niehaus

Shemitta Excitement ■ The coming year of 5782 is a Shemitta year. Rav Shlomo Zalman Auerbach *zt"l* (*Halichos Shlomo* pg. 11) writes that we should have in mind the great mitzvah of Shemitta when reciting Shehechyanu at Kiddush on the first night of Rosh Hashanah, as we usher in the new year. He notes that Rav Elyashiv *zt"l* appreciated this ruling as well. However, the Rosh Kollel, Harav Dovid Zucker *shlita*, noted that this likely only applies to those who own property in Eretz Yisroel and have the mitzvah to refrain from working the land.

Pruzbul Timing ■ The Torah writes that Shemitta annuls all loans and one may not demand payment and collect such loans. However, Hillel instituted that one may write a Pruzbul, a document giving all his loans to Beis Din, which allows him to collect the loans. There is a dispute in the *Rishonim* when this prohibition kicks in, and by extension, when the Pruzbul must be written. The *Rosh* writes that it is forbidden to demand payment already at the beginning of Shemitta (i.e. Rosh Hashanah of 5782) and therefore, a Pruzbul should be written this year, before Rosh Hashanah (in addition to the Pruzbul written before Rosh Hashanah 5783). Others hold that the prohibition only applies at the end of Shemitta, and the Pruzbul should be written next year, before Rosh Hashanah 5783. However, some *Poskim* note that some are stringent and write an additional Pruzbul this year before Rosh Hashanah (see *Pischei Teshuvah* ad loc. #5). The Steipler Gaon was stringent in this matter, but the Chazon Ish was not (*Derech Emunah* 9:25 and *Tziyun Halacha* #44). Rav Chaim Kanievsky *shlita* is cited as enacting this initial Pruzbul verbally, announcing after Hataras Nedarim to the three judges (even to relatives), "מוסרני לכם הדיינים שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה" (*Divrei Siach* #440).

Yom Kippur Shehechyanu ■ Like all Yomim Tovim, the beracha of *Shehechyanu* must be recited on Yom Kippur. This beracha is generally recited during Kiddush. On Yom Kippur, since we don't have a seudah with Kiddush, we recite *Shehechyanu* in shul at the end of Kol Nidrei (*Shulchan Aruch* 619:1) and the congregation recites it in unison
(Continued on inside page)

פניני המועד

Rabbi Binyomin Chajes

A Loyal Servant ■ A large part of our service on Rosh Hashanah is *Malchiyos* (Kingship), that we accept upon ourselves the *malchus* of Hashem. R' Yitzchak Blazer explains that accepting upon ourselves *ol malchus shamayim* – the yoke of Heaven – does not mean accepting upon oneself to do the mitzvos (known as *kabalas ol mitzvos*). Rather, the concept is as follows. A servant of the king – even if he has no specific duties to fulfill – stands at attention knowing that he is a servant of the king and that he may be called upon at any moment to serve the king. So too, a Yid should always feel that he is a servant of Hashem and always feel the fear of knowing that he is in the service of the King.

Cry From the Heart ■ The *Gemara* in *Rosh Hashanah* relates that Hakadosh Baruch Hu says, "Say in front of me (on Rosh Hashanah) *Malchiyos* so that you should anoint me a King over you; say *Zichronos* so that your memory should come in front of me for the good. And with what? With a shofar." The simple understanding of this *Gemara* is that we must recite *Malchiyos* and *Zichronos* with the shofar. What is the importance of this and what does it mean? The *Beis Halevi* (*Drush* §15) explains that since people unfortunately do *aveiros* with their mouth, such as speaking *lashon hara* and *rechilus*, davening with one's mouth won't have the full power of the tefillos because "*ein kateigor na'aseh saneigor* – the prosecutor can't become the defender." Therefore, Hashem said to blow the shofar, i.e., express your tefillos using a shofar which is like a cry straight from the heart which bypasses the mouth.

The Power of Ne'ilah ■ Chazal tell us that although Yom Kippur has the power to atone for sins, there is one sin which is not atoned – the sin of *chilul Hashem* – desecrating Hashem's name. Even if a person does *teshuvah* and has *yesurim* (pain and hardships), he does not achieve atonement until he dies, when his death atones for the sin. The *Meshech Chochmah* (*Haftorah* of *Vayeilech*) explains that this applies only until *ne'ilah*, but during *ne'ilah*, one can achieve full atonement. The reason is because Hashem generally does not judge *yechidi* – alone. Rather, the full Heavenly Court is with Him and no *malach* is going to try and defend the sin of *chilul Hashem* because it is a grave disgrace to the honor of Hashem. However, *ne'ilah* is the final stamp of judgement and Hashem judges by Himself without the Heavenly Court. Thus, if Hashem decides to forego on His honor due to the tears and sincere regret of the sinner, no one will protest. For this reason, in *ne'ilah* we mention the *pasuk*, "*ki lo echnotz b'mos hames* – Hashem doesn't want the sinner to die, rather to do *teshuvah* and live." This refers to the sin of *chilul Hashem* which a person can only get atonement through death, but *ne'ilah* is the time when one can achieve atonement even without dying, through true remorse and tears. This is an opportunity not to be wasted.

יש לעיון

הרב יהושע משה גולדשטיין

בענין שופר גזול

ע' ברמב"ם (הל' שופר א: ג) שפסק דתוקע בשופר של ע"ז יצא בדיעבד, ושופר של עיר הנדחת לא יצא אפי' בדיעבד. ומבו' במ"מ ורבי' מנוח הטעם ע"פ הסוגיא ר"ה כח. דשופר של ע"ז אסור לתקוע לכתח"י דנהנה מאיסורי הני' ומאיס, ובדיעבד יצא דמצוות לאו ליהנות נתנו, ובשופר של עיר הנדחת דעומד לשריפה לא יצא אפי' בדיעבד משום דכתותי מכתתי שיעורי' וכאלו אין לשופר שיעור. שוב כ' הרמב"ם דשופר גזול יצא "שאין המצוה אלא בשמיעת הקול אע"פ שלא נגע בו ולא הגביהו השומע יצא ואין בקול דין גזל". ובראב"ד שם השיג "ואפי' יהי בו דין גזל, יום תרועה יהי' לכם מ"מ, הכי איתא בירו' (סוכה ג: א)", ומבו' במ"מ ורבי' מנוח שכחו' הרמב"ם לפרש מ"ש ממצה ולולב גזול דקי"ל דפסול משום מצוה הבאה בעבירה, דשאני שופר שהמצוה היא השמיעה והחפצא של מצוה היא הקול שאין השומע נוגע ונטול השופר ואף שהתוקע נטל השופר אך אין התקיעה המצוה אלא השמיעה ול"ש בקול דין גזל שהקול אין בו ממש ולכן ל"ש בו דין מצוה הבאה בעבירה. וסברא זו הוציא הרמב"ם מירו' שם דא"י "הכל מודים דלולב הגזול שהוא פסול, ומה בין שופר ללולב אמר ר' אלעזר תמן בגופו הוא יוצא ברם הכא בקולו הוא יוצא ויש קול אסור בהני' (בתמי'). ומה שהשיגו הראב"ד מקרא דיום תרועה יהי' לכם, ג"כ א"י שם בירו' בתירוץ ראשון וכדכ' הראב"ד גופ' לחלק בין לולב לשופר, "אמר ר' יוסי בלולב כתוב ולקחתם לכם משלכם לא משל איסורי הנאה, ברם הכא יום תרועה יהי' לכם". ורבי' מנוח כ' דל"ק על הרמב"ם השגת הראב"ד דמכיון שהרמב"ם פוסק גבי מצה הדין של מהב"ע, הוצרך לכתוב תי' הירו' שאין בקול דין גזל לפרש למה אין דין מהב"ע בשופר, ול"ש ע"ז קרא דיום תרועה. ומבו' דלמד דמקרא דיום תרועה לא ילפי' שאין דין מהב"ע, ורק שאין דין לכך בשופר כמו בלולב, וכן מבואר בקרבן נתנאל-ל ר"ה פ"ג אות ש' שהרא"ש כ' דשופר גזול יצא וחלוק מלולב והביא מירו' דגבי לולב כתי' לכם משלכם, אך בשופר כתי' יום תרועה יהי' לכם מ"מ והק' הקרבן נתנאל דא"י תיקשי בשופר גזול לפסול מצד מהב"ע! ותי' דע"ז יש סבי' הירו' שהזכירו הרמב"ם שאין בקול דין גזל, ואין מחלוקת בירו' רק הקרא דיום תרועה הוא לרבות שאין דין לכם בשופר, וסבי' של אין בקול דין גזל הוא לפרש שאין פסול מצד מהב"ע.

אך בראב"ד גופי' מבו' דלא כזה שהרי הראב"ד כתב שאפי' אם יש בקול דין גזל, שיקרא דיום תרועה להכשיר שופר גזול מצד מהב"ע, וע"כ דראב"ד למד שבאמת יש מחלוקת בירו' אי סגי בסבי' של אין בקול דין גזל לפרש אמאי אין פסול מהב"ע בשופר, או דבעי' קרא של יום תרועה. ויל"פ דהלא סבי' הרמב"ם מבוארת דיסוד המצוה היא השמיעה דהיינו לשמוע קול שופר, וכיון שאין השם גזול נתפס בקול ל"ש מהב"ע וכעין סבי' המאירי סוכה כט: לפרש אמאי בסוכה גזולה אין דין מהב"ע "שהסוכה אינו יוצא בגופה ובקרקע עולם הוא יושב אלא שהסוכה מקיפתו וכל שקנאה אין בה משום מהב"ע וכו' אבל בלולב בגופו הוא יוצא וראוי לגלגל עליו דין מהב"ע וכעין מה שאמרו בתלמוד המערב מה בין לולב לשופר וכו' שבסוכה ג"כ החפצא של מצוה היא הישיבה בהמקום שנוצר ע"י דפנות הסוכה וזהו דבר שאין בו ממש ול"ש עליו שם גזל.

ונהנה אף דהמצוה היא השמיעה, מ"מ יש דינים בהתקיעה, דהשומע קול שופר שתקע חש"יו לא יצא ואף אם תקע בר חיובא אך לא נתכוון להוציא אותו ג"כ לא יצא. וע"כ דאף דה' מצוה היא השמיעה והנוסח הברכה היא "לשמוע קול שופר" ואם תקע ולא שמע לא יצא, אך התקיעה שייכת להמצוה ג"כ. ויש לפרש כמו שכתבו כמה אחרונים (שאג"א סי' ו'), יום תרועה ר"ה כט:), מנ"ח תיב' א') שיש שני חלקים בהמצוה - חלק התקיעה וחלק השמיעה, או י"ל כמו שבי' הגר"ח (גר"ח על השי"ס ר"ה כט). דאף דקיום המצוה היא השמיעה, התקיעה היא המעשה מצוה וא"כ יש מקום לדון דעד כמה שיש להתקיעה קשר ושייכות להמצוה, שוב נחשב גוף הש"ר פר לחפצא של מצוה ושיד דין מהב"ע, ולכן בעי' קרא דיום תרועה להתיר מצד מהב"ע ולא סגי בסבי' שאין בקול דין גזל. ויל"ע לפי מה שביארו השפ"א (ר"ה כט). וחזו"א (או"ח כט: ד), וכבר קדמום בס' יד המלך (הל' שופר ב: ב), וישועות יעקב (תקפה: א) דמצוה היא השמיעה, ורק דבעי' תקיעת בר חיובא וכן שיכוון להוציא, דבעי' שישמע קול שופר הנעשה ע"י תקיעת מצוה, אם שיק' לדון בזה מהב"ע דלפי מה שביארו אין התקיעה חלק מן מצוה, וגם לא מעשה מצוה אלא נתנאי והיכ"ת לשווי' שמיעת קול שופר, אין השופר חפצא דמצוה ורק הקול.

ויעוין ברמב"ם הל' לולב (ח: ט) שפסק דלולב הגזול ביו"ט שני כשר והשיגו הראב"ד שם ע"ש. וע"כ דפסק כשמואל בסוכה ל. דביו"ט שני מתוך שיוצא בשאלו יוצא בגזול, ותוסי' שם ביארו, דגם שמואל מודה שיש דין מהב"ע ורק ביו"ט שני שכל הדין לולב דרבנן משום זכר למקדש, אין בו פסול מהב"ע. אך בספר אור גדול ריש פרק לולב הגזול הוכיח דהרמב"ם אינו סובר כן דפסק בפ"ה מאיסורי מזבח דקרבן גזול כשר לאחר יאוש וחזי' דגם בדאורי' אינו סובר דין מהב"ע וכשי' הבעה"מ. וא"כ ק' אמאי הוצרך הרמב"ם לפרש דשופר גזול שאן בו

יסודי החג

הרב יואל שטיינמץ

ענין קבלת התורה של יום הכיפורים

הנה יום קדוש של יום הכיפורים הוא היום של קבלת התורה של לוחות שניות שבאותו יום אמר הקב"ה "סלחתי כדברך". ויש לעיין מהו הקשר של יום קבלת התורה של לוחות שניות ויום של סליחה ומחילה של יום הכיפורים.

וקשיא זו בולטת ביותר בנוסח התפילה של מידי יום ביומו שאנו אומרים בברכת התשובה, "השיבנו אבינו לתורתך... והח' זירנו בתשובה שלימה לפניך". ויש לעיין בזה, למה שייך תשובה בדוקא ע"י תורה, דמה ענין זה לזה כלל?

וכן מבואר הענין במסילת ישרים (פ"ה) וז"ל

בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין, והנה פשוט שאם הבר' רא לא ברא למכה זו אלא רפואה זו א"י בשום פנים שירפה האדם מזאת המכה בלתי זאת הרפואה, ומי שיחשוב לינצל זולתה אינו אלא טועה ויראה טעותו לבסוף כשימות בחטאו. אולם ביתר התעמקות בהבנת ענין תשובה וכן בהבנת ענין הש' פעת התורה על האדם ממילא נבהיר ענין זה בברירות.

הנה איתא בנפש החיים (ש"א פ"יז-פ"יח) שיש הרבה מדר' גות של נשמת האדם, וכשאדם חטא אז הוא פוגם הרבה מחלקי נשמה, אולם יש בחינה של נשמת אדם שלעולם אינו נפגם, ובוה מפרש הגר"ח מוולאז'ין את ענין תשובה וז"ל

וכל זה מרוב טובו וחסדו הגדול יתברך שמו אשר חפץ לה' צדיקנו להטיב אחריתנו לזאת הפליא עצה וקבעם בענין זה שכל בחינה מהשלשה אלו תתקשר בהבחינה שעליה כדי שעל ידי זה יוכל האדם לעלות ולהתקשר ממטה למעלה מעט מעט לפי רוב עסקו בתורתו ועבודתו יתברך שמו וטהרת לבו ואהבתו ויראתו עד שיעלה ויתדבק בצרור החיים כביכול את ה' אלקיו יתברך שמו לפי שרשו ומדרגתו.... ולבל ידח ממנו נדח גזרה רצונו יתברך שלא יכרתו חס ושולם לגמרי כל העשרה חלקי בחינת הנפש רק התשעה בחינות התחתונים מחכמה דילה ולמטה הם הנכרתים אבל בחינה העליונה סוד הכתר דילה אינה נכרתת שמצד דבקוה והתקשרוה עם בחינת הרוח כנ"ל דנונית כבחינת הרוח שאין בו כרת כמו שכתבנו להלן והוא מחסד העליון ברוך הוא שעל ידי בחינת הרוח היינו על ידי דווי דברים מלב שהוא בחינת רוח כנ"ל יתעלו גם התשעה בחינות הנפש להתקשר כולם בבחינת הרוח כמקדם.

ומבואר מדבריו שענין התשובה הוא לחזור לשרש נשמתו שבא' מת אינו נפגם כלל אפילו לאחר חטא, וע"י תשובה אז חלק נשמה זו שלעולם לא היה נפגם שייך להשפיע אל חלקים אחרים של נשמה ואז יחזור הכל למקום האור כמו שהיתה מקודם. וא"כ נראה שתשובה הוא השבה לחלק הפנימיות של נשמה שלעולם לא נפגם, דהיינו לחזור לעצם האדם לאחר שהסיר את המחיצות שמי' פסיק בינו לבין פנימותו שלעולם לא נפגם כלל וכלל.

ועכשיו יש לבאר שזהו גופא כח של התורה הק', דהנה איתא באלשיך (איוב ה: טז)

והוא כי כל נפש ונפש יש להם שייכות בתורה, וכל אחרת דבקו בה כל הדברים המתייחסים אל בחינתה... ובכן בבא כל נפש אל העולם הלזה מחדש מה שקבלה כי הוא חלקה בתורה כי גם שיראה שעל ידי יגיעת עיונו הוא מבין לא כן הוא כי אם כנזכר מה שקבלה נפשו והיגיעה להבין אינו אלא מפני שהחומר מעכב מלגלות הנפש מה שקבלה על כן צריך ליגע החומר ולהתישו ואז הנפש מוציאה מה שקבלה.

ומבואר מדבריו שענין יגיעה בתורה הוא להסיר את חומר גופו וע"י נתגלה בחינת נשמתו דהיה דבוק בהר סיני שקיבל התורה באופן פרטי השייך לנפשו.

וא"כ מובן שבדוקא ע"י תורה אדם שייך לעשות תשובה, שע"י עסק בתורה הוא מסיר את החומר המעכב מלגלות הנפש הפנימי. וכיון שתשובה הוא השבה לפנימיות נפשו שלעולם אינו נפגם ע"י חטא ממילא תורה הוא הרפואה היחידאה כדי לעשות תשובה. ולכן בדוקא ביום סליחה ומחילה ניתן התורה שהוא הדרך לעשות תשובה, לשוב אל מקום פנימיותו, ויה"י שיזכה לכך.